

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

Oslo, 9. juni 2026

Sak nr.: 26-5323
Ansvarlig advokat: Tine Larsen

Merknader til oversendelse av klager på vedtak om dispensasjon fra forskrift om prioritert art – dverggås

Miljødirektoratet har fattet vedtak om dispensasjon fra forskrift om dverggås som prioritert art, til fordel for utbygging av Statnetts kraftlinje gjennom Stabbursdalen. Vedtaket er påklaget, og klagen ble 29. mai 2026 oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig klagebehandling.

Undertegnede bistår Norges Naturvernforbund, som har påklaget Miljødirektoratets vedtak. På vegne av Naturvernforbundet gis med dette noen ytterligere kommentarer i lys av direktoratets oversendelsesbrev til departementet.

1. Ikke adgang til dispensasjon til kraftlinjen som kan utrydde bestanden

I oversendelsesbrevet side 5-6 har Miljødirektoratet angitt en grense for adgangen til å innvilge dispensasjoner fra forskrift om prioritert art (vår understreking):

«Slik vi tolker dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldloven § 24, femte ledd, kan det gis dispensasjon til nødvendige, vesentlige samfunnshensyn, også når dette er til skade for den prioriterte arten. Forvaltningsmålet i § 5 setter likevel en grense som innebærer at dispensasjon ikke kan gis dersom det medfører fare for at arten utrykkes. Med en så fåtallig bestand som er tilfelle for dverggås, innebærer det at handlingsrommet for tiltak som øker risikoen for utryddelse er svært begrenset.»

Naturvernforbundet er enig med direktoratet at det ikke kan gis dispensasjon til tiltak som kan utrydde dverggåsa. Den grensen som direktoratet her gir anvisning på, står derimot i motstrid til dispensasjonsvedtaket og oversendelsesbrevet for øvrig.

Dverggåsa er *kritisk truet*, som er den alvorligste kategorien av truede arter på rødlista som benyttes når arten har *ekstremt høy risiko* for å dø ut.¹ For kritisk truede arter som dverggås kan også marginale påvirkninger i negativ retning bidra til at arten utrykkes.

Det erkjennes i både konsesjonsvedtaket og i dispensasjonsvedtaket at nytt luftstrekk gjennom Stabbursdalen kan skade dverggås. Selv om det er gjort avbøtende tiltak er ikke risikoen eliminert. Direktoratet skriver i oversendelsesbrevet side 4-5 at *«som pekt på i vårt vedtak, og som det er enighet om, vil en ny kraftlinje først og fremst bety en ny og ukjent risiko som kan skade dverggås på trekk opp og ned Stabbursdalen»* (vår understreking).

¹ [Artsdatabankens veileder til rødlistevurdering](#) side 8

Det er videre enighet om selv enkeltkollisjoner kan være «*fatalt for bestanden*» av dverggås, jf. oversendelsesbrevet side 6 tredje avsnitt (vår understreking):

«Både i konsesjonsvedtaket og i NVEs tilråding sies det at enkeltkollisjoner kan være fatalt for bestanden. Vi er enige i disse vurderingene. Denne risikoen har vært der med dagens kraftlinjer i området og den vil være der ved en ny kraftlinje. Det er imidlertid ikke mulig å kvantifisere ulikhet i risiko mellom dagens situasjon og en framtidig situasjon med den konsesjonsgitte løsningen.»

«*Fatalt for bestanden*» forstås som utryddelse. Som kritisk truet art har dverggås i henhold til rødlistekriteriene «*ekstremt høy risiko for å dø ut*», selv uten ny kraftlinje gjennom Stabbursdalen. Det er *enighet* om at kraftlinjen er en ny og ukjent risiko som kan skade dverggås, og at selv enkeltkollisjoner med kraftlinjen gjennom Stabbursdalen kan true bestandens overlevelse. Dispensasjonsvedtaket er derfor i klar og direkte motstrid til Miljødirektoratets egen forståelse av at regelverket ikke gir adgang til dispensasjon dersom det medfører fare for artens utryddelse.

Det legges også i vedtaket til grunn at kabling på land eller sjø ville vært en bedre løsning for dverggås:

«Kabling, enten på land eller i sjø, ville isolert sett vært den beste løsningen for dverggås, men vil ha ulemper for øvrig naturmangfold og landskap i tillegg til store merkostnader. I avveiningen mellom disse ulempene og merkostnadene og hensynet til dverggås, er det lagt vekt på at det er usikkert om risikoen for fuglekollisjoner øker, og at det er stilt vilkår om utforming av kraftledningen for å minimere denne risikoen.»

Når det er en grense mot å gi dispensasjon som kan medføre fare for utryddelse, og det her er konstatert at kraftlinjen kan skade dverggåsa og sette bestanden i fare for utryddelse, er det ikke rom for en interesseavveining hvor andre hensyn, ulemper og merkostnader veier tyngre enn risikoen for at dverggåsa utryddes.

2. Departementets kjennskap til kraftlinjeprosjektet da dverggås ble prioritert

Miljødirektoratet påpeker at kraftlinjeprosjektet var kjent for departementet i 2011, før det ble gjort vedtak om dverggås som prioritert art. I høring til planprogram for kraftlinjen i 2011 (rett før prioriteringen) uttalte departementet at det burde stilles krav til utredning av kabling i Stabbursdalen av hensyn til dverggås. Kraftlinjeprosjektet ble ikke videre problematisert i forbindelse med prioriteringen som skjedde noen måneder senere.

Til dette bør det også bemerkes at forslaget til forskrifter for prioriterte arter var på bred, alminnelig høring våren 2010. Både Statnett, NVE og Olje- og energidepartementet hadde forslaget til uttalelse. I den kongelige resolusjonen til forskrifter om prioriterte arter av 20. mai 2011² er de sentrale høringsinnspillene referert. Selv om Statnett på dette tidspunktet hadde kraftlinjeprosjektet under planlegging (det ble sendt melding til NVE om plan for utbyggingen av 420 kV Skaidi-Varangerbotn i juni 2010), ser det ikke ut til at prioritering av dverggås ble problematisert verken av Statnett, NVE eller OED i høringen om prioriterte arter.

I høringen om Statnetts melding er derimot Stabbursdalen og mulige effekter på dverggås og kabling viktige temaer i uttalelser og i NVEs påfølgende vurderinger. I utredningsprogrammet ble det fastsatt at ulike kablingsalternativer skulle utredes. Det er således nærliggende at departementet på tidspunktet for prioritering av dverggås la til grunn at verken Statnett eller energimyndighetene hadde funnet det nødvendig å motsette seg at dverggås ble prioritert art, og at luftstrekke gjennom Stabbursdalen kunne unngås.

² PRE-2011-05-20-517, PRE-2011-05-20-518, PRE-2011-05-20-519, PRE-2011-05-20-520, PRE-2011-05-20-521, PRE-2011-05-20-522, PRE-2011-05-20-523, PRE-2011-05-20-524, PRE-2011-05-20-525

3. Om saksbehandlingsprosedyrer og for sent fremsatt dispensasjonssøknad

Som påpekt i Miljødirektoratets vedtak og i Naturvernforbundets klage, ble Energidepartementet og Statnett i november 2023 gjort oppmerksomme på at det omsøkte luftspennet trolig også krevde dispensasjon etter forskrift om dverggås som prioritert art. Dispensasjonssøknad ble likevel utsatt til etter at konsesjonsvedtaket var endelig avgjort.

Miljødirektoratet skriver i vedtaket at dette innskrenker handlingsrommet og mulighetene for å ivareta hensynet til dverggåsa, og er en svært uheldig praksis som medfører ubalanse i hvordan ulike interesser kan ivaretas. Direktoratet påpeker at det ikke er i tråd med forutsetningene i lovens forarbeider om at dispensasjon kun skal være en sikkerhetsventil for uforutsette situasjoner og tiltak.

Naturvernforbundet vil til dette også tilføye at det heller ikke er i tråd med forarbeidene til forskriften om prioriterte arter, se Kongelig resolusjon PRE-2011-05-20-517, PRE-2011-05-20-518, PRE-2011-05-20-519, PRE-2011-05-20-520, PRE-2011-05-20-521, PRE-2011-05-20-522, PRE-2011-05-20-523, PRE-2011-05-20-524, PRE-2011-05-20-525. I resolusjonens punkt 4.4. om saksbehandlingsprosedyrer ved behandling av saker etter forskrifter om prioriterte arter og etter energi- og vassdragslovverket, forutsettes det at dispensasjon koordineres og behandles *samtidig* med konsesjonsvedtaket:

«Planlagt bruk og tiltak kan berøre både forskrifter om prioriterte arter og energi- og vassdragslovverket. Etter departementets syn er det viktig med god koordinering av saksbehandlingen etter de ulike regelverk. Departementet anser at følgende prinsipper bør gjelde for denne type saker:

- *Behandlingen av saker som må vurderes både etter energi og -vassdragslovverket og etter en forskrift om en prioritert art skal koordineres og avgjøres samtidig, både i førsteinstans og i en eventuell klagesak. Unntak kan avtales.*

(...)

- *Der en sak etter energi og -vannressurslovverket skal vedtas ved kgl. res, skal spørsmålet om klage på dispensasjon etter forskrift om prioritert art, etter innstilling fra Miljøverndepartementet, behandles og avgjøres samtidig. Eventuell motstrid mellom forslagene til vedtak avgjøres i så fall på vanlig måte av regjeringen forut for at kgl.res. fremmes.*
- *Det betyr at forut for dette må tiltakshaver ved behov søke forvaltningsmyndigheten etter forskrift om prioritert art om dispensasjon på bakgrunn av tiltaksutformingen i Norges vassdrags- og energidirektorat sin innstilling til OED. Vedtak om dispensasjon etter forskrift om prioriterte arter i første instans fattes av Fylkesmannen eller Direktoratet for naturforvaltning.»*

Naturvernforbundet finner det sterkt kritikkverdig at saksbehandlingsprosedyren ikke er fulgt. Som påpekt av Miljødirektoratet i vedtaket, er handlingsrommet og mulighetene for å ivareta dverggås begrenset når dispensasjonssøknaden fremmes så sent, og fører til en ubalanse i hvordan ulike interesser kan ivaretas.

Naturvernforbundet er derimot ikke helt enig med direktoratet når det i forlengelsen av dette hevdes at forvaltningsmyndigheten vil «*være låst til kun å vurdere de alternativene som gjenstår etter avveining mot andre interesser enn til en prioritert art*» (vedtaket side 3). Når handlingsalternativene er innskrenket som følge av at dispensasjonssøknaden er fremsatt for sent og i strid med saksbehandlingsprosedyren, er avslag på dispensasjon et nærliggende alternativ. Det understrekes at dispensasjon etter naturmangfoldloven § 24 femte ledd er en kanbestemmelse, og at ingen har rettskrav på dispensasjon.

4. Oppsummering - konklusjon

Luftstrekk gjennom Stabbursdalen medfører fare for at den kritisk truede dverggåsa utrykkes i Norge (og i Skandinavia). Naturvernforbundet mener det ikke er adgang til å gi dispensasjon fra forskrift om prioritert art til et tiltak som medfører slik risiko.

Det vises for øvrig til klagegrunnene som det er redegjort for i klagen datert 13. april 2026.

Vennlig hilsen

Dæhlin Sand Advokatfirma AS



Tine Larsen
Advokat